

מק"י לאחר הוועידה ה-21

מחבר: תופיק טובי

תאריך: 16.11.1990

מקור: "ערכים" כתב-עת לבעיות השלום והסוציאליזם: מדור "במפלגה הקומוניסטית הישראלית" תמלול/קידוד/הגהה: גל י.

קטעים מתוך הרצאתו של מזכ"ל מק"י, תופיק טובי, בוועד המרכזי של מק"י ב-16.11.90.

עם כל הקשיים, שהמפלגה נתקלת בהם, במיוחד בהשפעת ההתפתחויות האחרונות במזרח אירופה ובברה"מ, מק"י נשארה הכוח המארגן, היוזם והמגייס במאבק לשלום, נגד הכיבוש, להגנת האינטרסים של העובדים, נגד הגזענות ולמען שוויון זכויות האוכלוסייה הערבית בישראל. למפלגה הקומוניסטית הישראלית ולחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון נשאר תפקיד מפתח בפעולות הסולידריות הפוליטיות וההומניטריות עם העם הפלסטיני, הנאבק לשחרור לאומי ונגד הכיבוש. מק"י וחד"ש מילאו תפקיד מרכזי בשביתות ובהפגנות של האוכלוסייה הערבית בישראל (ב-21 במאי - בתגובה על הרצח בראשון-לציון, ב-9-10 באוקטובר - בתגובה על הטבח באל-אקצא).

בעקבות פעולות אלה נקטה המשטרה צעדי דיכוי מוגברים, ובמיוחד נגד חברינו. מעצרו של חבר הוועד המרכזי של מק"י, מאג'ד אבו-יוניס, באשמת שווא של "קשירת קשר לפעילות עוינת (!)" היא דוגמה לפעילות פורובוקטיבית מצידה של המשטרה. עלינו להרחיב את המידע על פעולות הדיכוי האלה ולגייס את דעת-הקהל במאבק להגנת החירויות הדמוקרטיות ולכיבוד הזכות לפעילות פוליטית גם בקרב האוכלוסייה הערבית.

אנו חוזרים ומדגישים את חשיבות פעולות הסולידריות והמחאה ההמונית של האוכלוסייה הערבית בישראל, תוך דבקות בקו הפעולה הפוליטי שהנחתה המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ואשר ועדת המעקב אימצה אותו.

ישנם גורמים, אשר מתוך עמדות הרפתקניות, ואחרים - מתוך שירות לכוחות הדוגלים בגזענות ובטרנספר - מנסים לדחוף את האוכלוסייה הערבית בישראל לפעול כחלק מהאינתיפדה, כאילו אין קו ירוק, כאילו הם אינם אזרחי מדינת ישראל, שאמורים לפעול כחלק מכוחות השלום בה. גורמים אלה רוצים לגרור את האוכלוסייה הערבית לצורות מאבק, שרק יזיקו למאבק נגד הכיבוש ולמען השלום, לפעולות הסולידריות עם העם הפלסטיני ולמאבק לשוויון זכויות.

תרומתה של האוכלוסיה הערבית בישראל למאבק נגד הכיבוש, להקמת מדינה פלסטינית עצמאית בצד מדינת ישראל, תהיה יעילה ובעלת השפעה אם מאבקה יתנהל לא כחלק מהאינתיפדה, אלא כחלק מהמאבק של אזרחי מדינת ישראל, תוך שיתוף פעולה עם הכוחות הדמוקרטיים ושוחרי השלום היהודיים. מאבק זה דורש רמה גבוהה של הכרה פוליטית, הקיימת בקרב האוכלוסיה הערבית, הודות לנסיון החשוב שרכשה במאבק על קיומה במולדתה במשך 42 שנה, מאז הקמתה של מדינת ישראל.

זריקת אבנים ובקבוקי מולוטוב בישראל, שריפת חנויות וחסומות כבישים בישראל - אלו פעולות שאנו שוללים אותן והן גורמות רק נזק. המאבק בישראל צריך להתנהל באמצעים פוליטיים, בדרך של מאבק המוני הכולל שביתות, הפגנות, אסיפות פומביות, וכן פעולות עזרה הומניטרית וסולידריות פוליטית עם העם הערבי הפלסטיני בשטחים הכבושים, הנאבק נגד הכיבוש ולמען שלום צודק.

במאבקים אלה חשוב ביותר לפתח שיתוף פעולה יהודי-ערבי. המאבק המשותף היהודי-ערבי נגד הגזענות המתגברת, נגד מזימות הטרנספר ולמען השלום, יהווה גם מחסום בפני הידרדרות היחסים בין שני העמים. במיוחד חשוב כאן המאבק המשותף היהודי-ערבי נגד גירוש הפועלים הערביים ממקומות עבודתם, הן הפועלים מהשטחים הכבושים והן הפועלים הערבים שהם אזרחי מדינת ישראל.

השתתפותנו בקואליציות במועצות הפועלים

מודרכים על-ידי האינטרסים של ציבור העובדים, נענינו לנכונות המערך לשיתוף פעולה קואליציוני במספר מועצות פועלים. לאחר משא ומתן הוקמו קואליציות במועצות הפועלים של נצרת, טייבה, לוד, עפולה ומרכז הגליל. היה זה נסיון חדש. זו הפעם הראשונה שסיעת המערך גילתה נכונות לשיתוף פעולה. עדיין מוקדם לסכם אם שותפות זו תקדם את האינטרסים של ציבור העובדים. אנו, מצידנו, נעשה הכל כדי שכך יהיה. נציגו יפעלו למען כך, שציבור העובדים יפיק תועלת מעובדת השתתפותנו בקואליציות במועצות פועלים אלה.

עבודתנו בקרב ציבור העובדים

פעילותנו בקרב הפועלים וכלל העובדים היא בעלת חשיבות רבה ביותר בזמנים אלה, וזאת נוכח האבטלה ההמונית וההסתערות מצד הממשלה והמעבידים על השכר ועל זכויות העובדים. חשיבות מיוחדת יש לפעילותנו בתחום זה גם נוכח גל הפיטורים הגזעניים של פועלים ערבים ממקומות עבודתם. יש לפעול בתחום זה, כמובן, במסגרת ההסתדרות והכנסת, אך אין זה מספיק. חברי המפלגה וחד"ש, והציבור הרחב היהודי

והערבי צריכים לשתף פעולה בכל המאבקים למניעת פיטורים גזעניים, להבטחת עבודה ולהגנת כלל ענייני העובדים.

אין דרך בריאה יותר לחיי המפלגה, מאשר הגברת המעורבות של חבריה - מחברי השורה ועד חברי הוועד המרכזי - במאבקים של העובדים והמוני העם בתחומים האיגוד-מקצועיים והחברתיים בכלל. יש לשלב את פעילות חברינו בתחומים אלה עם הפעילות ההסתדרותית והפרלמנטרית.

חברי המפלגה הקומוניסטית בחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון

עוד לפני הוועידה ה-21 של המפלגה, מאז הבחירות לכנסת ה-12 ולרשויות המקומיות, עומד נושא פעילות חברי המפלגה בחד"ש ופעילות חד"ש על סדר-יומם של מוסדות המפלגה המרכזיים.

מוסדות חד"ש נערכים עתה לוועידה ארצית, שתדון על עבודת חד"ש, תאשר תקנון פנימי ותבחר מוסדות חדשים.

הוועידה ה-21 של המפלגה התייחסה לפעילות המפלגה בקרב חד"ש. הוועידה העריכה שוב את מעמדה הציבורי החשוב של חד"ש, את חיוניותה ואת תרומתה למאבק לשלום, נגד הכיבוש, לשוויון, לשיתוף-פעולה יהודי-ערבי, להגנת האינטרסים של המוני העובדים ולדמוקרטיה. תרומתה המיוחדת של חד"ש לקידום המאבק למען מטרות אלה נובעת מהיותה מסגרת המאחדת יהודים וערבים, אשר בה פועלים כוחות ציבוריים ואישי מחוגים שונים, בעלי דעות ואידיאולוגיות שונות, אך מאוחדים בפעולה להגשמת מטרותיה המוסכמות.

הוועידה ה-21 התייחסה לפעילות המפלגה בחזית, והניחה מחדש יסודות למדיניות המבוססת על כיבוד עצמאות החזית ומוסדותיה, וכן על הקפדה על שיתוף-פעולה הבנוי על שוויון וכיבוד הדדי בין בעלי הברית. בהיותנו מודרכים ע"י הנחיה חשובה זו של הוועידה ה-21, עלינו לפעול בכל מסגרות החזית כדי להגביר את יחסי האמון ולחזק את שיתוף הפעולה בין כל מרכיביה.

לחד"ש מסגרות מקומיות רחבות, והן מקיימות פעילויות המהוות את הבסיס ההמוני של החזית הארצית. חיזוק מנגנונה המרכזי של חד"ש, שיתוף חוגים נוספים בניהול הפעילות המרכזית והגברת פעילותו ויוזמתו של מרכז החזית - הינם כיום צורך חיוני להתפתחותה ולהגברת השפעתה.

באחרונה ננקטו צעדים בכיוון של חיזוק הקשר בין מרכז החזית ומסגרותיה המקומיות. הוכח, שכאשר מועלות יוזמות לפעילות אזורית או ארצית, כפי שהיה, למשל, בעקבות הטבח באל-אקצא, וכשישנן יוזמות לפעולות סולידריות פוליטית והומניטרית אפשר לעורר תנועה המונית רחבה.

להרחבת הדמוקרטיה ולהגברת פעילות המפלגה

הוועידה ה-21 קיבלה ברוב עצום, אחרי דיון רחב ומקיף לפני הוועידה ובמהלכה, את החלטותיה הארגוניות, הפוליטיות והאידיאולוגיות. הוועידה סיכמה דיונים חשובים שהתנהלו במפלגה. סיכומיה והחלטותיה מחייבים את כל המפלגה, את ארגוניה וחבריה. חובת כולנו לפעול במלוכד בהתאם לסיכומים ולהחלטות של הוועידה ה-21, גם אם קיימות דעות שונות.

הוועידה ה-21 גם הניחה יסודות ואמצעים לפיתוח נוסף של הדמוקרטיה המפלגתית הפנימית למען קידום פעילות המפלגה.

יכוח דמוקרטי במפלגה היה וימשיך להתקיים. הוא יקדם ויפרה את פעילות המפלגה, אם יתנהל על בסיס קבלת המיעוט את החלטות הרוב, ואם תתנהל פעילות חברי וארגוני המפלגה על בסיס עקרון הצנטרליזם הדמוקרטי.

חברים שדעותיהם לא התקבלו ע"י הרוב המכריע של הוועידה הם חברים שווי זכויות. הם רשאים להחזיק בדעותיהם ולהגן על עמדותיהם כחברי מפלגה, כל זמן שהם פועלים בהתאם להחלטות הוועידה והמוסדות הנבחרים של המפלגה. לגבי חברים אלה יש לנהוג בסובלנות, גם אם דעותיהם אינן מתקבלות על-ידי הרוב. יש לכבד את זכותם להביע את דעתם.

ישנם חברים האומרים, כי אנו נמצאים עכשיו במצב של חיפוש דרך ולכן צריך להרשות פלורליזם של דעות ואף לעודד את הדבר.

הוועידה ה-21 הדגישה את חיוניות הוויכוח הדמוקרטי במפלגה וחיפושי הדרך בכל הזמנים, כדי לקדם את מאבקה ואת השפעתה של המפלגה, כדי לתת תשובות טובות לפתרון בעיות הניצבות בדרכה של המפלגה. אך בנושאים של עשייה יומיומית, בנושאים של מדיניות, כולנו חייבים לבצע ולפעול באותו הכיוון שהרוב החליט עליו. כולנו נאבקים ביחד למען המטרה והמדיניות שהרוב קבע.

עתונות המפלגה נועדה לשמש במה להסברת ולהבהרת עמדות המפלגה. תפקידה להנחיל לציבור הרחב את העמדות הרעיוניות והפוליטיות של הוועידה ה-21 ואת עמדות הוועד המרכזי בנושאים אקטואליים.

עוד לפני הוועידה ה-21 נפתחו דפי העתונות המפלגתית להבעה חופשית של עמדות שונות, ובכלל זה כאלה שחולקות על עמדות הוועד המרכזי, וזאת במסגרת מדור פולמוס מיוחד, שנועד למטרה זו. כיום מופיעים מאמרים, המבטאים עמדות הסותרות את העמדות שסיכמה הוועידה ואת העמדות שסיכם הוועד המרכזי לאחר הוועידה.

בו בזמן שאנו מפרסמים מגוון של דעות, עלינו לזכור שלמפלגה יש עמדה שצריך להסביר אותה ולהגן עליה בעתונים שלנו. זהו תפקידן של מערכות העתונים שלנו.

במטרה להרחיב את הוויכוח הדמוקרטי במפלגה, החליטה הוועידה ה-21 של מפלגתנו על הוצאת עלון פנימי, שבו יכול כל חבר מפלגה לבטא את דעתו בשאלות רעיוניות, פוליטיות או ארגוניות. העלון מתפרסם בעברית ובערבית בתדירות של לפחות אחת לשלושה חודשים (סעיף 46 של התקנון). זוהי במה פנימית לוויכוח והחלפת דעות בין חברי המפלגה. גם חברי הוועד המרכזי יכולים להביע את דעתם מעל במה זו, גם אם היא שונה מעמדת הוועד המרכזי, כשמדובר בנושאים פוליטיים ואידיאולוגיים, שאינם נוגעים בצעדים אופרטיביים.

על בעיות פנים מפלגתיות

סיכמנו בוועידה ה-21, שמאז הוועידה ה-20 (דצמבר 1985) גדל מספר חברי המפלגה ב-12%, הגדלנו את הפצת "אל-אתיחאד" ב-28%, אך היתה ירידה של 7% בהפצת "זו הדרך".

אין אנו יכולים לסכם כיום, שאנו ממשיכים בהתפתחות זו של הרחבת השורות והגדלת הפצת עתונות המפלגה.

המחוזות והסניפים מדווחים בדרך כלל על תופעה של חוסר נכונות לפעילות מצד חלק מהחברים. יש חברים שאינם יוצאים בכלל לפעילות; יש תאים שאינם מתכנסים זה מספר חודשים. יש מבין חברי ההנהגה במחוזות המפלגה, הרואים במצב הזה דבר טבעי בתנאים הקיימים. יש אף מי שמגיע למסקנה המוטעית, שאין צורך בכינוס ישיבות תאים. אלו גישות שיש לדחותן.

מחוזות המפלגה לא הגיעו בדרך כלל למטרותיהם בגיוס מנויים חדשים או בחידוש מנויים ל"אל-אתיחאד", אם כי ישנם סניפים שכן הגיעו למטרה זו. הדבר מוכיח שבמידה

והחברים מגיעים לציבור, הם מצליחים לחדש את המנויים ואף לגייס מנויים חדשים. בפני המפלגה ניצבת המשימה להתגייסות נוספת, כדי להגדיל את הפצת העתונות המפלגתית: "אל-אתיחאד", "זו הדרך", "ערכים", "דער וועג" ו"אל-ג'דיד".

"אל-אתיחאד" היומי, הממלא תפקיד רב חשיבות בהפצת דבר המפלגה, יעמוד בפני קשיים גדולים בהמשך הופעתו כעתון יומי, אם לא נגדיל את מספר המנויים וקוראי העתון. אנו קוראים לארגוני המפלגה וחבריה להתגייס לרכישת מנויים וקוראים חדשים ולהפצת עתונות המפלגה.

לקראת המועצה הארצית הראשונה של המפלגה

הוועידה ה-21 החליטה לכונן מוסד חדש: המועצה הארצית של המפלגה, שחייבת להתכנס פעם בשנה (סעיפים 113-115 של התקנון). הלשכה הפוליטית מציעה להקדים את כינוס המועצה ולקיימה ב-23-24 בפברואר 1991, בנצרת.

אנו מעוניינים, שהמועצה וההכנות לקראתה ישמשו תנופה לגיוס המפלגה על מסגרותיה וחבריה.

מול קשיים ואכזבות, נוכח ההתרחשויות בארצות מזרח אירופה וכן בברה"מ - נעלה, בהסתמך על סיכומי ועידתנו ה-21, את התחזקות והתפתחות הדמוקרטיה במפלגתנו, את התבהרות האידיאלים והמטרות האסטרטגיות של מפלגתנו.

אנו צריכים להבהיר מחדש לחברים, לאוהדים ולציבור הרחב, מי אנחנו, מה מייחד אותנו.

במאבקים היומיומיים אנו יכולים להיות דומים, ומדי פעם אף זהים עם אחרים: בענייני עובדים, בנושאים חברתיים, במאבק לשוויון-זכויות, ואף במאבק לפתרון הסיכסוך הישראלי-ערבי. עם זאת, יש לנו בכל החזיתות של המאבק הפוליטי והחברתי את הייחוד שלנו. בעיקר מיוחדים אנו בהיותנו מפלגה קומוניסטית יהודית-ערבית, שיסודותיה הרעיוניים הם הסוציאליזם המדעי, המארקסיזם-לניניזם והמטרה של כינון חברה סוציאליסטית בישראל.

האירועים במזרח אירופה וגם בברה"מ ממשיכים לעורר ויכוח נוקב במפלגה. נפילת המשטרים הסוציאליסטיים בדד"ר, בצ'כוסלובקיה, בהונגריה ובפולין, והמשבר בברה"מ, מעלים שוב ושוב את הוויכוח ואת השאלה: מה נכשל? בוועידה ה-21 סיכמנו: לא האידיאלים הסוציאליסטיים נכשלו, אלא השגיאות והעיוותים הם שהכשילו את יישומם הנכון של אידיאלים אלה. סיכמנו, שנעשו שגיאות והיו כשלונות גם במהלך תיקון העיוותים

והשגיאות של העבר - בבניית החברה הסוציאליסטית, ביישום כללי הדמוקרטיה ובתיפקודה של המפלגה ככוח מדריך ומגייס בחברה הסוציאליסטית.

והנה, יום יום מתפרסמות עובדות חדשות אודות הישגים חברתיים שאיבדו וממשיכים לאבד המוני העובדים בארצות שבהם נפלו המשטרים הסוציאליסטיים. אנו עדים בימים אלה להתפרעויות ולהתנגשויות של המוני צעירים עם כוחות משטרה בברלין על רקע בעיות של שיכון. הרקע לצמיחת בעיות אלה היה: עלייתם ב-350% של מחירי הדירות ושכר הדירה לאחר ה"איחוד". שר גרמני צוטט באומרו, שתהליך האיחוד היה קשור בצעדים חברתיים כואבים, ובמיוחד בביטול זכויות חברתיות כמו: שכר דירה נמוך, שירותי בריאותי חינם ושירותי חינוך חינם. הציבור בגרמניה המזרחית איבד זכויות חברתיות חשובות שהיו מוקנות בחוק. נוצרה אבטלה המונית. המונפולים הגרמניים דוחפים את כל התעשייה בגרמניה המזרחית לפשיטת-רגל, כדי שתימכר למיגזר הפרטי במחירים נמוכים יותר.

כדאי לציין את דברי יו"ר הקהילה היהודית בגרמניה, היינץ גלינסקי. הוא אמר, שאיחוד גרמניה הביא עימו עליה מדאיגה של השוביניזם הגרמני, פריחה מדהימה של קבוצות ניאאו-נאציות. ועוד אמר: "לא עובר יום בלי התקפות נגד היהודים או הופעת סיסמאות ופעילויות ניאאו-פאשיסטיות. דבר זה גורם לנו לשאול: כלום אין זה מצער שגרמניה המזרחית נפלה ושהמנטליות השוביניסטית משתלטת על כל גרמניה?"

נוכח המבוכה הקיימת ותעמולת אויבי הסוציאליזם, חשוב שנשקיע מאמץ בהסברה ובפרסום של חומר ותגובות להגנת הרעיונות הדמוקרטיים, ההומניים והצודקים של הסוציאליזם; חשוב שנדגיש את נחישותנו להמשך המאבק נגד המשטר הקפיטליסטי, משטר הניצול המעמדי, ולמען חברה סוציאליסטית.

מפלגה קומוניסטית בלי חזון סוציאליסטי, בלי אסטרטגיה של הקמת חברה סוציאליסטית, תלך לאיבוד. רעידת האדמה הרעיונית והפוליטית שעברה עלינו מחייבת אותנו לחפש דרכים חדשות כדי ליישם את האמת שלנו, כדי להעבירה לציבור בתנאים החדשים.

אנו חייבים להדגיש את הזהות הייחודית שלנו כמפלגה אינטרנציונליסטית עם חזון סוציאליסטי; הדואגת לאינטרסים הלאומיים הבלתי-מנוגדים של שני העמים, הישראלי והפלסטיני; הנאבקת נגד הכיבוש, למען שלום צודק על בסיס של שתי מדינות לשני העמים; להגנת האינטרסים של המוני העובדים, נגד אפלייה לאומית ולמען שוויון-זכויות של האוכלוסייה הערבית בישראל; להגנת החירויות הדמוקרטיות, נגד הגזענות וסכנת הפאשיזם; לשוויון זכויות של בני עדות המזרח ולמעמד שווה לאשה בישראל.